

Нефармат

У КОЖНАГА СВОЙ КРЫЖ

Зусім невялікая вёска, дзе мы пражываем, адметная некалькімі крыжамі. Адзін з іх на развілцы, якая вядзе на нашу вуліцу, стаяў заўсёды. Так гавораць старэйшыя жыхары. Цяперашні, жалезны, паставілі гадоў з дзясятка таму. А ранейшы, дубовы, што крыху падгніў унізе, абсеклі, пачысцілі і паставілі ў другім месцы, не навідавоку, але пры дарозе, якая вядзе з поля.

Крыжам тут, у Камянецкім раёне, надаюць асаблівае значэнне. У рэдкай вёсцы сустранеш адзін. Звычайна іх стаіць некалькі. На скрыжаванні пасярод вёскі Вугляны стаіць аж восем крыжоў. Шмат гадоў таму пра іх расказваў мне 98-гадовы Павел Чыліевіч. Казаў, што паставілі іх даўным-даўно, больш за сто гадоў таму. Здарылася нейкая эпідэмія, паміраць сталі цэлымі сем'ямі. Тады па нечай падказцы сяляне прыехалі ў пушчу, высеклі маляды, але даволі высокі дуб, за адну ноч зрабілі з дрэва крыж. Тры разы абнеслі вакол вёскі і ўкапалі на самым высокім месцы. І навала адступіла. Потым з'яўляліся новыя крыжы, людзі верылі, што яны — своеасаблівы абярэг ад хвароб. Састарэлыя крыжы мяняліся на новыя, вяскоўцы шанавалі гэтае месца. Кожную вясну прыбіралі крыжы. Калі ў бязбожныя часы іх хацелі знесці, людзі адстойвалі іх. Дзяжурныя па начах, кідаліся камянямі ў вандалаў. Крыжы пілавалі, а іх ставілі зноў. У рэшце рэшт ваяўнічыя атэісты махнулі рукой на непакорных жыхароў. Так і сёння стаяць вуглянскія крыжы. Каля іх спыняюцца пачхавальныя працэсіі, тут развітаюцца з кожным, хто пакідае свет. Раней і вясельныя картэжы спыняліся, аддавалі пашану крыжам кожны прызыўнік, які накіроўваўся ў войска. Цяпер жменька людзей засталася ў Вуглянах, а крыжы стаяць як галоўныя слаўтасцы і сведкі доўгай гісторыі.

А каля вёскі Бушмічы гэтага ж раёна ёсць Святая Грушка. Пра гэтую сакральную мясціну я пісала ў самым канцы мінулага года («Грушка, што пакідае надзею» — «Звязда» за 27 снежня 2023 года). Тут стаіць адразу некалькі соцен крыжоў. На кожным — каляровая стужка. Святая Грушка — месца паломніцтва людзей розных канфесій. Вернікі нясуць сюды крыжы і моляцца за здароўе. Крыжы знішчалі і руінавалі некалькі разоў, а яны зноў паяўляліся на ранейшым месцы. А Грушка дачакалася свайго часу. Гадоў пяць таму «Традыцыя паломніцтва і пакланення «Грушка» была ўключана ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны.

Прыведзеныя вышэй гісторыі маюць станоўчы, нават жыццесцвярджальны сэнс. На жаль, бывалі выпадкі, калі крыжы выкарыстоўвалі, можна сказаць, у адмоўным кірунку. Былы старшыня аднаго з калгасаў Пружаншчыны раскаваў пра падзеі, што нечым нагадваюць дэтэктыў, але ж не надта вясёлы. Адзін чалавек у той вёсцы аднойчы моцна пакрыўдзіўся на ўладу. А вось крыўду сваю ўзяўся выражаць зусім недарэчным чынам. Той вясковец меў нейкае захворванне, а групу інваліднасці, на якую разлічваў, яму не далі. Спосаб помсты-пратэсту прыдумаў дзіўны: на кожнае савецкае свята пасярод вёскі ставіў некалькі аграмадных драўляных крыжоў. Уставаў людзі ранкам 1 мая альбо 7 лістапада, глядзелі — крыжы стаяць. Бабулькі задаволена хрысціліся, гаспадыні ўпатай рыхтавалі стужачкі вешаць... Крыжы заўсёды хутка прыбіралі, але ж нехта паспяваў сфатаграфавачы, другі напісаць пісьмо ў якую-небудзь інстанцыю. Старшыні калгаса кожны раз ляпілі вымовы па партыйнай лініі, выклікалі

нават у абкам партыі, лаялі і бэсцілі, нібы ён сам гэту «ідэалагічную дыверсію» ладзіў. Адным словам, выматалі нерваў калгаснаму кіраўніку столькі, што і праз сорак гадоў памятае. «Гаварыў яму тады: «Які ж ты хворы, на табе араць можна, калі такія дрэвы валіш, такія крыжы збіваеш!» А ён кожны раз выглядаў радасным, смяяўся, што насаліў таму, хто ніякім бокам нават не спрачыніўся да яго праблемы. Вось такі быў мой старшынёўскі крыж», — расказваў Мікалай Іванавіч.

Сапраўды, пра цяжкасці, выпрабаванні кажуць — «несці свой крыж». Гэты выраз адсылае нас да Евангелля. Яшчэ кажуць — цяжкі крыж, гэта працяжкі лёс, пакуты, якія выпадаюць на долю чалавека. І варты пашаны той, хто спраўляецца са сваёй ношай, нясе крыж годна. Назаўсёды запамнілася сказанае некалі патрыярхам Алексіем II: «Крыж не бывае вышэй за чалавечыя сілы... На крыж не просяцца, але і з крыжа не бегаюць». Такім чынам ён і заклікаў, і падаваў прыклад таго, як спраўляцца з жыццёвымі выпрабаваннямі. Справішся, тады абавязкова ўбачыш святло ў акенцы, а крыж падасца не такой ужо і цяжкай ношай. І калі гаворка зайшла пра мудрыя выказванні іерархаў Царквы, то варта думаць, прывесці яшчэ адно. «Святыні вяртаюцца, калі мы становімся дастойнымі іх вяртання», — сказаў Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, патрыяршы Экзарх усяе Беларусі. Скажаў у канцы 90-х гадоў, калі асвечалі адноўлены Крыж прападобнай Ефрасінні Полацкай. Цяпер, наколькі мне вядома, адраджаецца яшчэ адна святыня зямлі беларускай — Купяціцкі крыж. І вельмі ж хочацца, каб мы былі дастойныя крыжоў нашых продкаў. Ну хоць бы імкнуліся да гэтага.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	5.34	20.55	15.21
Віцебск —	5.19	20.50	15.31
Магілёў —	5.24	20.45	15.21
Гомель —	5.27	20.36	15.09
Гродна —	5.50	21.10	15.20
Брэст —	5.57	21.04	15.07

Месяц

Маладзік 4 жніўня.
Месяц у сузор'і Шалей.

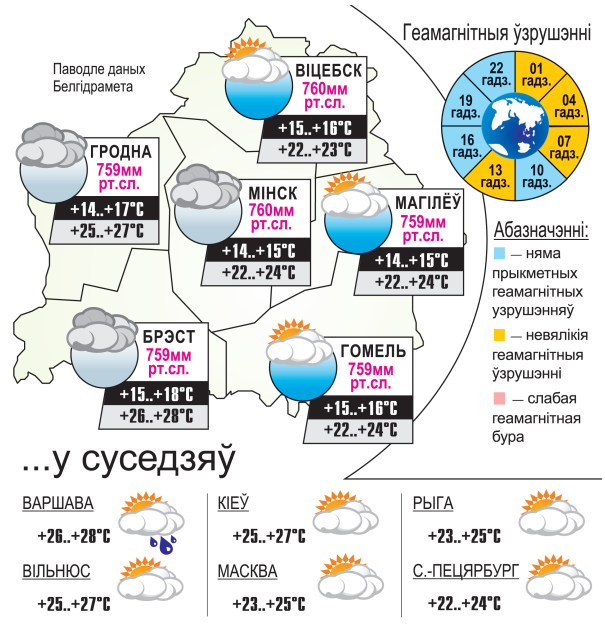
Імяніны

Пр. Алімпіяды, Ганны, Іраіды, Аляксандра, Макара. К. Дароты, Клаўдзіі, Кандрата, Каятана, Сікта.

Фота Ірыны ТАМКОВІЧ.

ЗАЎТРА

7 ЖНІЎНЯ

Даты

Падзеі

Людзі

У краіне

1859 год — нарадзіўся Генрых Уладзіслававіч Вейсенгоф, жывапісец. Вучыўся ў Пецярбургскай акадэміі мастацтваў, у Мюнхене, Парыжы. Амаль усё сваё жыццё правёў у в. Ру-

саковічы (цяпер Пухавіцкі раён). Аўтар пейзажаў, палейнічых сцэн. Удзельнік мастацкіх выставак у Пецярбургу, Берліне, Львове, Мінску (1911, 1916). Аўтар твораў «Снег», «Беларускія паляўнічыя», «Золка на возеры», партрэтаў Я. Дамеля, В. Ваньковіча, Я. Рустэма, аўтапартрэта і інш.

1915 год — у сувязі з прыбліжэннем фронту ў Вільні выйшаў апошні нумар газеты «Наша ніва», якую рэдагаваў Янка Купала.

У свеце

1714 год — у бітве каля мыса Хангут (цяпер паўвостраў Ханка, Фінляндыя) здабыта першая значная марская перамога расійскага флоту. Каб канчаткова вырашыць пытанне аб свабодным выхадзе Расіі да Балтыйскага мора, трэба было нанесці паражэнне шведскаму флоту, які захоўваў панаванне на марскім тэатры. Кульмінацыяй бою стала жорсткая абардажная сутычка, у якой Пётр I удзельнічаў асабіста. Пасля ўпартага бою шведскі адмірал Н. Эрэншэльд, які трымаў сяг на сваім фрэгате «Элефант», здаўся. Былі захоплены і ўсе яго дзевяць вяслярных судоў.

1803 год — у падарожжа адправілася першая руская кругасветная экспедыцыя. Усёй экспедыцыяй і шлюпам «Надзея» камандаваў Іван Фёдаравіч Крузенштэрн, а шлюпам «Нява» — Юрый Фёдаравіч Лісянскі. Плаванне стала важнай вяхой у гісторыі Расіі, у развіцці яе флоту і ўнесла значны ўклад у вывучэнне сусветнага акіяна, многія галіны прыродазнаўчых і гуманітарных навук.

1888 год — у Лондане была выяўлена першая ахвяра, якая прыпісвалася Джэку Патрашыцелю. Старэйшы ўнук каралевы Вікторыі прынц Кларэнс быў асноўным падазраваным, але сёння абвінавачанні ў яго адрас лічацца неабгрунтаванымі.

1947 год — нарадзілася Сафія Ратару, савецкая малдаўская, украінская і расійская эстрадная спявачка.

1983 год — прынята пастанова ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР «Аб умацаванні сацыялістычнай працоўнай дысцыпліны», якая прадугледжвала пакаранні за выпуск браку, прагулы і спазненні на работу, п'янства на рабочым месцы. Самым характэрным прыкладам яе ажыццяўлення, які стаў прыкметай андропаўскага часу, былі масавыя аблавы на наведвальнікаў крам, кінатэатраў, цырульняў у дзённы час.

КАНСТАНЦІН УШЫНСКІ:

«Калі вы ўдала выбераце працу і ўкладзяце ў яе ўсю сваю душу, то шчасце само адшукае вас».

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

Рэгістрацыйнае пасведчанне нумар 2 ад 17 лютага 2009 года, выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Дырэктар — галоўны рэдактар КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

АДРАС: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

ТЭЛЕФОНЫ ў МІНСКУ: прыёмнай — 311 17 13 (тэл./факс);

аддзелаў: пісьмаў — 311 17 44, маркетынгу — 263 66 73, бухгалтэрыі — 311 17 16.

ПРЫЁМ РЕКЛАМЫ
тэл./факс: 311 17 27,

e-mail: reklama@zviazda.by

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

www.zviazda.by

e-mail: info@zviazda.by

(для звяротаў):
zvarot@zviazda.by

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 38200000007667 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, прасп. Незалежнасці, 79/1. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 10.892. Індэкс 63850. Зак. № 1905. Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

6 жніўня 2024 года.